

8.6.2017

Digitalisaatio ei saa johtaa ikääntyneiden kansalaisten syrjimiseen

Tietoyhteiskunnan kehitys on viime vuosien aikana siirtänyt yhä useampia julkisia ja yksityisiä palveluja sähköiseen muotoon. Digitalisaatio on myös maamme hallituksen hallitusohjelman läpileikkaava teema, joka huomioidaan lähes jokaisessa kärkihankkeessa. Parhaimmillaan sähköiset palvelut lisäävät kansalaisten mahdollisuuksia käyttää julkisia palveluja ajasta ja paikasta riippumatta. Näin ne myös edistävät yhdenvertaisuutta.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry haluaa kuitenkin muistuttaa, että läheskään kaikilla kansalaisilla ei ole mahdollisuutta käyttää tietotekniikkaa iän, toimintakyvyn rajoitteiden tai taloudellisten syiden takia. Tilastokeskuksen Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2015 -tutkimuksen mukaan 65 prosenttia (= noin 320 000 hlöä) 74–89 vuoden ikäisestä väestöstä ei ole käyttänyt internetiä koskaan. Tutkimuksen mukaan 65–74-vuotiaista 25 prosenttia ei ole käyttänyt lainkaan internetiä (= noin 161 000 hlöä). Maassamme on 63 kuntaa, joissa vähintään puolet yli 75-vuotiaista asuu syrjäkylillä, kaukana tukipalveluista (Yle 19.12.2016).

EETU ry vaatii, että tietoyhteiskuntaa kehitettäessä ja erilaisia julkisia ja yksityisiä palveluita rakennettaessa huomioidaan myös ikääntyneiden käyttäjien tarpeet. On kohtuutonta rangaista ikäihmisiämme siitä, ettei heillä ole tietokonetta, älypuhelinta tai internetyhteyttä. Yhdenvertaisuuslaki takaa kaikille kansalaisille oikeuden saada palveluita ikään katsomatta. Esimerkiksi pankkipalvelut on taattava myös niille kansalaisille, joilla ei ole käytössään internet-yhteyttä. Korkein hallinto-oikeus (KHO) on myös lausunnossaan todennut, että julkisia sähköisiä palveluita kehitettäessä on otettava huomioon henkilöt, jotka eivät osaa tai joilla ei ole teknisiä mahdollisuuksia hoitaa asiointiaan yksin sähköisten palvelujen avulla.

Sähköisiä palveluita kehitettäessä on huolehdittava myös kansalaisten kielellisistä oikeuksista. Julkisten palveluja koskevat lomakkeet ja niitä koskeva informaatio on joskus hyvin huonosti saatavilla ruotsin kielellä. Ikääntymisen myötä ihmisen kielitaito supistuu, ja myöhemmin opittujen kielten osaaminen voi heiketä tai häipyä kokonaan. EETU ry vaatii, että sähköisten palveluiden saavutettavuus on turvattava myös ruotsin kielellä.

Hallitusohjelmassa yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi nostettu digitalisaation edistäminen ei saa johtaa ikääntyneiden kansalaistemme syrjimiseen. Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry vaatii, että kaikissa olosuhteissa on turvattava palvelut myös niille, joilla ei ole valmiuksia tai mahdollisuuksia verkkopalvelujen käyttöön. Digitalisaatio ei voi tavoittaa kaikkia.

Digitalisaatio uhkaa osaltaan vaikeuttaa myös ikäihmistemme liikennepalvelujen käyttöä. Esimerkiksi VR:n junalippujen myynti on siirretty lähes kokonaan internetiin. Palvelujen etäännyttämisestä kärsivät erityisesti ne ryhmät, joilla on eniten palvelutarpeita, mutta joilla ei ole resursseja hankkiutua kaukana sijaitsevien palvelujen piiriin.

EETU ry on huolestuneena seurannut VR:n jatkuvia palvelujen supistuksia ja muutoksia, mitkä hankaloittavat etenkin ikäihmisten junalla matkustamista. Seuraavana askeleena on, että pääkaupunkiseudun lähijunaliikenteessä VR:n ja HSL:n matkalipun pitää olla ostettuna 19. kesäkuuta alkaen jo ennen junaan nousemista. Matkalippu on siis hankittava etukäteen. Korostamme, että toimivat liikennepalvelut ovat tärkeitä sekä lähipalvelujen käytön ja haja-asutusalueiden asukkaiden arjen sujuvuuden kannalta. Kaupungeissa kulkuyhteydet ovat paremmalla mallilla, mutta haja-asutusalueilla linja-auto- tai junaliikenne on harvaa ja koko ajan vähenemässä. Linja-autovuoroja on lakkautettu ja VR on lopettanut junien pysäyttämisen monelle rautatieverkostomme asemalle.

Yleisenä tavoitteena on, että ikäihmisiä kannustetaan aktiivisuuteen eri tavoin. Yksi tapa on vaikkapa se, että ikäihmiset matkustavat junalla tapaamaan ystäviään, lapsiaan ja muita sukulaisiaan. Tämä tukee sekä psyykkisen että fyysisen hyvinvoinnin säilymistä.

8.6.2017

Toimivat lähipalvelut ovat ikäihmisten arjen sujumisen sekä elämänlaadun kannalta merkittäviä. Siksi tulee huolehtia, että kaikilla ikääntyvillä on yhtäläiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet saada palvelunsa ilman, että niitä hankaloitetaan turhaan. Lähiliikenteen lippu pitää pystyä ostamaan tulevaisuudessakin myös junasta.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry

Lisätietoa:

Matti Hellsten
EETUn puheenjohtaja
0400 501 983